

Міністерство освіти і науки України
Красноармійський індустріальний інститут
державного вищого навчального закладу
«Донецький національний технічний університет »

**Методичні вказівки
щодо організації самостійної роботи
студентів денного відділення
з історії України**

Красноармійськ, 2009

Міністерство освіти і науки України
Красноармійський індустріальний інститут
державного вищого навчального закладу
«Донецький національний технічний університет »

**Методичні вказівки
щодо організації самостійної роботи студентів
денного відділення з історії України**

Красноармійськ, 2009

Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи студентів з історії України / Укладач Шинкаренко І.В. – Красноармійськ: Красноармійський індустріальний інститут Державного вищого навчального закладу «Донецький національний технічний університет», 2009 – 31 с.

Укладач: Шинкаренко Ірина Валентинівна, старший викладач кафедри СГП

Рецензент: Дяченко Наталія Іванівна, к.і.н., доцент кафедри СГП

*Розглянуто на засіданні кафедри СГП
Протокол № 7 від «28» січня 2009р.*

*Методичні вказівки затверджено на
засіданні начальничо-видавничої ради
ДонНТУ
Протокол № 1 від «11» 03 2009 р.*

Зміст

1.	Пояснювальна записка	6
2.	Навчально-методичний план вивчення дисципліни «Історія України»	7
3.	Тематика лекцій	9
4.	Плани семінарських занять	12
5.	Запитання для модульного контролю	15
6.	Тематика індивідуальних завдань	18
7.	Вимоги до оформлення і змісту індивідуального завдання	21
8.	Завдання для вивчення персоналій з історії України	24
9.	Література	30

1. Пояснювальна записка

Метою вивчення курсу «Історія України» є необхідність формування у майбутніх представників технічної та економічної інтелігенції гуманістичного світогляду на засадах універсалізму, на основі знання розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, історії визвольних рухів в українських землях та їх наслідків, діяльності історичних осіб, уявлення про загальнолюдські цінності і національні пріоритети, виховання патріотичних почуттів, поважного ставлення до рідної мови і культури. Навчальний курс «Історія України» покликаний моделювати поведінку людини та її орієнтацію в соціокультурному просторі. Без знання уроків історії та відповідної активності громадян вважається малоімовірним перетворити Україну в економічно розвинену, демократичну державу з високою політичною культурою громадян.

Для досягнення мети перед студентами висувуються декілька основних задач, які складають структурно-логічну схему курсу:

- Вивчення і аналіз історичних фактів на основі наукових неупереджених підходів;
- Уміння аналізувати проблемні і дискусійні питання з історії України;
- Вироблення уміння критично, самостійно мислити, аналізувати минуле і сучасне;
- Застосування історичного досвіду для розуміння і розв'язання сучасних проблем;
- Аналіз діяльності видатних історичних осіб на тлі історичних подій;
- Осмислення ролі і місця історії України в світовому процесі розвитку цивілізації.

2. Навчально-методичний план вивчення дисципліни «Історія України»

Розклад навчальних годин історія України (ЕПР)

<i>Види навчальних занять</i>	<i>Всього</i>		<i>Семестри</i>		
	<i>Годин кредитів</i>		2-й		
Загальний обсяг дисципліни	144	4	144		
1. Аудиторні заняття	32		32		
З них:					
1.1. Лекції	16		16		
1.2. лабораторні заняття					
1.3. Практичні заняття	16		16		
1.4. Семінарські заняття					
2. Самостійна робота	58		58		
З них:					
2.1. Опрацювання лекційного матеріалу	28		28		
2.2. Підготовка до лабораторних робіт					
2.3. Підготовка до практичних занять					
2.4. Підготовка до семінарів					
2.5. СРС у модульні тижні (підготовка до модульного контролю та його виконання)	54		54		
2.6. Підготовка до заліків, які проводяться під час занять					
2.7. Виконання курсового проекту					
2.8. Виконання курсової роботи					
2.9. Виконання індивідуальних домашніх завдань	18		18		
2.10. Самостійне опрацювання розділів індивідуальної програми, які не виносяться на модульний контроль та екзамен	12		12		

Розклад навчальних годин історія України (ЕМК, ЕМО)

Види початкових занять	Всього		Семестри		
	Годин кредитів		2-й		
Загальний обсяг дисципліни	90	2,5	90		
1. Аудиторні заняття	32		32		
З них:					
1.1. Лекції	16		16		
1.2. лабораторні заняття					
1.3. Практичні заняття	16		16		
1.4. Семінарські заняття					
2. Самостійна робота	22		22		
З них:					
2.1. Опрацювання лекційного матеріалу	11		11		
2.2. Підготовка до лабораторних робіт					
2.3. Підготовка до практичних занять					
2.4. Підготовка до семінарів					
2.5. СРС у модульні тижні (підготовка до модульного контролю та його виконання)	36		36		
2.6. Підготовка до заліків, які проводяться під час занять					
2.7. Виконання курсового проекту					
2.8. Виконання курсової роботи					
2.9. Виконання індивідуальних домашніх завдань					
2.10. Самостійне опрацювання розділів індивідуальної програми, які не виносяться на модульний контроль та екзамен	11		11		

3. Тематика лекцій

Тема 1. Давня історія України. Східні слов'яни. (2 год.)

Первісне суспільство. Дослов'янські народи, що населяли Україну. Слов'янська колонізація. Спосіб життя східних слов'ян.

Тема 2. Ранньофеодальна держава Київська Русь та її роль в історії України. (2 год.)

Проблема походження Русі. Політичний устрій Київської Русі IX-XII ст. Соціально-економічний устрій Київської Русі. Характерні риси давньоруської культури. Діяльність давньоруських князів. Прийняття християнства.

Тема 3. Українські землі у складі Литви та Польщі (XIV –XVII ст.) (2 год.)

Монголо-татарська навала та її наслідки. Особливості польського та литовського володарювання в українських землях. Шляхетський стан та його привілеї. Полонізація українських феодалів.

Тема 4. Виникнення і роль козацтва в історії України. (2 год.)

Феномен українського козацтва. Запорозька Січ як особлива форма державності. Традиції і функції Запорозької Січі. Перші українські гетьмани.

Тема 5. Українська національна революція 1648 -1676 рр. Створення козацької держави.(2 год.)

Причини, рушійні сили та завдання української національної революції. Визвольна війна 1648-1654 рр. основні битви та їх результати. Створення Гетьманщини. Підписання та умови українсько-московської угоди. Роль Б.Хмельницького в українській національній революції.

Тема 6. Українські землі в 17-18 століттях.(2 год.)

Україна в роки Руїни. Руйнування Гетьманщини. Чорна рада. Поділ на Лівобережну і Правобережну Україну. Наступ царизму на козацтво. Знищення Запорозької Січі.

Тема 7. Національно-духовне пробудження України у першій половині XIX ст.(2 год.)

Українське культурно-національне відродження: передумови та прояви. Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства. Соціально-економічний розвиток південних українських земель.

Тема 8. Соціально-економічні, суспільно-політичні та культурні процеси в Україні в другій половині XIX століття.(2 год.)

Розвиток громадівського руху. Реформи 60-70-х років XIX століття та їх наслідки для України. Промисловий переворот в Україні і його соціальні наслідки. Розквіт класичної української літератури, театру. Наступ царизму на українську культуру.

Тема 9. Українська національно-демократична революція 1917 -1922 рр.(2 год.)

Соціально-економічні та політичні передумови української національно-демократичної революції. Українські землі в Першій світовій війні. Утворення та діяльність УЦР. Характеристика політичних режимів, що існували у 1917-1922 рр.

Тема 10. Україна в період непу (1921 – 1928 рр.) (2 год.)

Заміна «воєнного комунізму» новою економічною політикою. Перехід до однопартійності. Встановлення сталінської диктатури. Характеристика політики українізації. Входження України до складу СРСР.

Тема 11. Українські землі в соціалістичних експериментах 20-30 х років ХХ ст. (2 год.)

Сталінський план модернізації країни та його реалізація в Україні. Формування потужної промислової бази в роки перших п'ятирічок. Колективізація сільського господарства та її наслідки. Голодомор 1932-1933 років та його сучасна оцінка.

Тема 12. Українські землі в Другій світовій війні. (2 год.)

Україна як театр воєнних дій, об'єкт пограбування і розчленування для фашистської Німеччини. Трагедії першого періоду війни. Рух Опору в Україні та його різновиди. Визволення України від загарбників. Втрати України. Наслідки Другої світової війни для України.

Тема 13. Україна в 50-70-і роки ХХ століття. (2 год.)

Соціально-економічні експерименти 50-60-х років і Україна. Демократизація суспільних процесів. Реабілітація репресованих. Україна – промислова база СРСР в роки «застою». Русифікація всіх сфер життя.

Тема 14. Піднесення національно-визвольного руху у 80-і роки ХХ ст. Проголошення незалежності України. Формування державних структур. (2 год.)

Передумови і прояви піднесення національно-визвольного руху. Формування багатопартійності. Результати політики перебудови для України. Декларація про державний суверенітет як передвісник незалежності. Серпневий заколот 1991 року і проголошення незалежності України. Перші кроки державотворення.

Тема 15. Українська держава в перші роки незалежності(2 год.)

Визнання незалежної України на міжнародній арені і проблеми правонаступництва. Виникнення інституту

президентства. Формування виборчої системи.
Конституційний процес.

Тема 16. Сучасні економічні, політичні, культурні процеси в Україні. (2 год.)

Економічна і політична нестабільність. Енергетична проблема як стратегічна проблема держави. Падіння авторитету влади. Діяльність Верховної ради різних скликань. Чорнобильська та інші екологічні проблеми. Проблеми збереження культурно-історичної спадщини.

4. Плани семінарських занять

Практичне заняття 1.

Виникнення та розквіт Київської Русі

1. Східнослов'янські племена – предки українців – напередодні утворення держави.
2. Київська держава за перших князів. Теорії виникнення Київської Русі. Періодизація розвитку Київської Русі.
3. Київські князі: здобутки, помилки, значення діяльності (порівняльна характеристика).
4. Причини феодальної роздробленості та історичне значення Київської Русі.
5. Галицько – Волинська держава.

Практичне заняття 2.

Запорозька Січ - особлива форма української національної держави

1. Особливості Запорозької Січі як форми державності.
2. Козацькі повстання 90-х рр. 16 ст. та їх місце в національно-визвольному русі. Доба героїчних походів українського козацтва першої чверті 17 ст. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний.
3. Запорозька Січ у 17 ст. Обмеження прав. І.Сірко, І.Мазепа, П.Орлик та оцінка їх діяльності.
4. Ставлення царизму до Запорозької Січі. Знищення Січі.

Практичне заняття 3.

Національно-визвольна війна: причини, перебіг та наслідки

1. Характеристика геополітичного становища українських земель напередодні війни.
2. Союзники і противники Б. Хмельницького протягом війни. Значимі битви. Військове мистецтво Б. Хмельницького.
3. Березневі статті: перемога чи поразка? Історичне значення війни.
4. Держава Гетьманщина і її атрибути.
5. Війна чи революція? Доведіть свою точку зору.

Практичне заняття 4.

Форми українського національного руху у XIX столітті та їх результативність.

1. Формування українознавчих центрів та їх діяльність.
2. Кирило-Мефодіївське товариство про шляхи боротьби українського народу за соціальне і національне визволення.
3. Громадівський рух і його ідеали.
4. Народницький рух.
5. Селянський рух 60-90-х років XIX ст.

Практичне заняття 5.

Українські землі в соціалістичних експериментах 20-х -30-х років.

1. Плани індустріальної перебудови України в роки перших п'ятирічок.
2. Трудовий ентузіазм 30-х років в Донбасі.
3. Плани суцільної колективізації і Україна. Зміни у соціальному складі населення.
4. Голодомор 1932-1933 років – наслідок партійного керівництва сталінського режиму.
5. Демографічні і соціальні втрати України під час голодомору.

Практичне заняття 6
Наш край в роки Великої Вітчизняної війни
(екскурсія до міського історичного музею)

Практичне заняття 7.
Піднесення національно-визвольного руху у 70-80-і роки ХХ ст.

Розвиток національної самосвідомості.

1. Діяльність українських дисидентів. Українська Гельсінська спілка.
2. Поява суспільних організацій культурологічного напрямку. Рух. Прийняття закону «Про мови».
3. Масові акції громадянської непокори.
4. Перехід до багатопартійності. Спектр українських політичних партій.

Практичне заняття 8
Економічні, політичні, соціальні проблеми в незалежній Україні.

1. Проблема енергетичної залежності.
2. Перехід до ринкових відносин і перешкоди на цьому шляху.
3. Майнове розшарування населення України. Безробіття.
4. Проблеми взаємовідносин між гілками влади. Політична нестабільність.

5. Запитання для модульного контролю
Запитання для МК 1

1. Характеристика первісного етапу в історії України.
2. Трипільська культура.
3. Кочові племена на українських землях та їх культура.
4. Міста-держави Північного Причорномор'я.
5. Походження слов'ян, гілки слов'ян, риси слов'янської спільноти.

6. Характеристика наукових теорій виникнення Київської держави. Перші князі та їх діяльність.
7. Періодизація історичного розвитку Київської Русі.
8. Характеристика діяльності одного з київських князів (на вибір).
9. Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.
10. Характеристика польсько-литовського періоду в історії України.
11. Причини виникнення українського козацтва та його функції.
12. Особливості Запорозької Січі як форми державності.
13. Періодизація української революції XVII століття.
14. Причини та результати Національно-визвольної війни українського народу проти польського володарювання.
15. Утворення української козацької держави – Гетьманщини.
16. Характеристика діяльності одного з українських гетьманів (на вибір).
17. Характеристика діяльності одного з козацьких ватажків (на вибір).
18. Політика московського уряду щодо Запорозької Січі в другій половині XVIII століття. Знищення Січі.
19. Історичне значення Запорозької Січі.
20. Наддніпрянщина у XIX столітті: її роль в економіці і політиці Російської імперії.
21. Український національний рух у першій половині XIX століття.
22. Реформи Марії-Терезії і Йосифа II та їх вплив на західноукраїнські землі.
23. Реформи 60-70-х років XIX століття та їх значення для українських земель.

24. Характеристика громадівського руху. М. Драгоманов.
25. Наступ царизму на український визвольний рух у другій половині XIX століття. Емський указ та Валуєвський циркуляр.

Обов'язковий словник

Палеоліт, трипільська культура, місто-колонія, автохтонне населення, феодальна держава, «Руська Правда», монголо-татарська навала, Річ Посполита, шляхта, Люблінська унія, полонізація, магдебурзьке право, Військо Запорозьке, реєстрове козацтво, клейноди, «Буквар» І. Федорова, Гетьманщина, Руїна, громада, Чорна рада, земства, вертеп, українське національне відродження, Емський указ, Валуєвський циркуляр.

Запитання для МК 2

1. Столипінська аграрна реформа та її результати в Україні.
2. Українські землі в планах воюючих сторін під час Першої світової війни.
3. Піднесення національно-визвольного руху під час Першої світової війни. Діяльність політичних партій та суспільних організацій.
4. Наслідки Першої світової війни для України.
5. Причини, рушійні сили, характер української революції (1917-1918).
6. Українська Центральна Рада як представницький орган влади та її структура.
7. Універсали Української Центральної Ради та їх значення.
8. Здобутки і прорахунки УЦР. Історичне значення УЦР.

9. Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918-1920).
10. Українська держава за часів гетьмана П.Скоропадського.
11. Діяльність ЗУНР та її значення. Акт Злуки.
12. Радянізація України. Політика «воєнного комунізму».
13. Україна в умовах НЕПу.
14. Утворення УСРР у складі СРСР. Політика українізації та її наслідки.
15. Утвердження сталінської диктатури та її наслідки для України.
16. Голодомор 1932-1933 років та його оцінка з огляду на сучасні реалії.
17. Масові репресії в Україні у 20-30-і роки ХХ століття та їх наслідки.
18. Україна в першому етапі Великої Вітчизняної війни. Причини невдач.
19. Окупація українських земель. План «Ост».
20. Рух Опору в Україні та його течії. Сучасна оцінка.
21. Визволення України. Наслідки Другої Світової війни для України.
22. Україна в умовах десталінізації. Характеристика соціально-економічного і політичного розвитку.
23. Україна в період загострення кризи радянської системи.
24. Передумови проголошення незалежності України. Піднесення національної самосвідомості.
25. Розвиток України як незалежної держави. Досягнення і прорахунки.

Обов'язковий словник

«Просвіта», терор, розкуркулення, колективізація, індустріалізація, інтегральний націоналізм, репресії, план «Ост», Рух Опору, колабораціонізм, депортація, десталінізація, реабілітація, волонтаризм, «відлига»,

дисиденти, шістдесятники, Українська гельсінська спілка, русифікація, багатопартійність, державотворчий процес, конституційний процес, гривня, суверенітет, Співдружність Незалежних Держав.

6. Тематика індивідуальних завдань з історії України для груп ЕПР

Індивідуальне завдання №1

1. Характеристика панування кочівників на території України.
2. Соціально-економічні і політичні особливості грецької колонізації Північного Причорномор'я.
3. Проблема походження слов'ян очима вчених-істориків і стародавніх авторів.
4. Християнізація праукраїнських земель та її наслідки.
5. Характеристика діяльності перших українських князів (882-972 рр.)
6. Соціально-економічний розвиток Київської Русі.
7. Зовнішня політика київських князів.
8. Характеристика теорій виникнення давньоруської держави.
9. Галицько-Волинська держава і її роль в історії Київської Русі.
10. Причини та історичні обставини виникнення козацтва.
11. Характеристика доби героїчних походів українського козацтва (перша половина 17 ст.).
12. Козацтво в історії Донецького регіону.
13. Характеристика діяльності ватажків козацького руху 16-першої половини 17 ст.
14. Військова та політична діяльність Б.Хмельницького.
15. Українська держава –Гетьманщина.

16. Доба Руїни в історії української козацької держави другої половини 17 століття.
17. Історичне значення Запорозької Січі.
18. Українська національна революція 1648 – 1676 рр.
19. Формування української буржуазії (XIX ст.).
20. Філософ-мандрівник Григорій Сковорода.
21. Особа Івана Мазепи та її оцінки в історії.
22. Державницька діяльність Пилипа Орлика.
23. Громадівський рух і роль М. Драгоманова в ньому.
24. Кирило-Мефодіївське братство і ідея слов'янської федерації.
25. Суспільні ідеали Тараса Шевченка.
26. Наступ царизму на українську культуру у другій половині XIX ст.
27. Меценатство як суспільне явище XIX ст. Українські меценати.
28. Демократичні реформи 60-70-х років XIX ст. та їх наслідки.
29. Економічний розвиток українських земель після реформи 1861 року.
30. М. Грушевський і становлення вітчизняної історичної школи.
31. Українське питання у I і II Державних Думах Росії на початку XX століття.
32. Формування донбаського промислового регіону наприкінці XIX-початку XX століття.

Індивідуальне завдання №2

1. Соціально-економічне становище українських земель напередодні Першої світової війни.
2. Столипінська аграрна реформа і її проведення в Україні.
3. Українські землі в планах воюючих сторін в першій світовій війні та їх реалізація.
4. Діячі української національно-демократичної революції (1917р.)
5. Політичні ідеали Центральної Ради та їх реалізація.

6. Здобутки та прорахунки Центральної Ради з погляду сучасних вимірів.
7. Політичні ідеали гетьмана П.Скоропадського та їх реалізація.
8. Національне питання в українській національно-демократичній революції (1917-1921 рр.): підходи і реалізація.
9. Створення СРСР і Україна. Погляди Х. Раковського на національне питання.
10. Політичне життя радянської України.
11. Форсована індустріалізація в Україні та її результати.
12. Колективізація в Україні: форми, терміни, наслідки.
13. Зміни у соціальній структурі українського суспільства у 20-30-і роки ХХ ст.
14. Роль жінок у суспільстві у 20-30-і роки ХХ ст. (порівняльний аналіз західних країн і радянської України).
15. Політика українізації та її наслідки.
16. Людина в Україні в умовах тоталітарного режиму (30-і – початок 40-х років).
17. Донецька область: історія створення, символіка, славетні донеччани.
18. Характеристика трагічних подій 1941-1942 рр. в Україні.
19. Формування і діяльність двох гілок Руху Опору в Україні.
20. Українці – герої Другої світової війни.
21. Наслідки Другої світової війни для України та спроби відновлення мирного життя.
22. Голод в Україні у ХХ ст. Порівняльна характеристика.
23. Україна – суб'єкт міжнародного життя у другій половині ХХ ст.
24. Український дисидентський рух.

25. Соціально-економічні експерименти 50-60-х років та їх наслідки для України.
26. Формування національної самосвідомості українців у 80-і роки ХХ ст.
27. Демократичні перетворення в Україні у 80-90-і роки ХХ ст.
28. Громадські організації та рухи і їх роль у суспільному житті незалежної України.
29. Чорнобильська катастрофа та проблеми та її соціально-політичні наслідки для України.
30. Участь українців у збройних конфліктах за межами України (80-і роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.)
31. Демографічна криза в Україні та способи її подолання.
32. Євроінтеграція України: плюси і мінуси.

7. Вимоги до оформлення і змісту індивідуального завдання з історії України

7.1. Вимоги до оформлення

Індивідуальне завдання виконується в друкованому виді (шрифт Times New Roman розміром 14 в редакторі Word for Windows, інтервал 1,5, вирівнювання за шириною сторінки, поля: зліва - 3 см, усі інші – 2 см). Сторінки нумеруються в нижньому правому кутку (зміст – друга сторінка). Зміст, вступ, висновки, література виконуються на окремих сторінках. Зміст роботи складається самостійно і обов'язково має такий вигляд:

Вступ

1.....

2....

3... (не більше 5-ти пунктів)

При необхідності пункти змісту можна поділяти на підпункти, наприклад:

5.....

5.1.....

5.2.....

Висновки

Література

Зразок оформлення титульної сторінки

Міністерство освіти і науки України
Красноармійський індустріальний інститут
державного вищого навчального закладу
«Донецький національний технічний університет»

Кафедра СГП

Індивідуальне завдання №
з історії України на тему:

«.....»

Виконав (ла) прізвище, ініціали,
студент (ка) групи

Перевірила Шинкаренко І.В.,
Ст. викладач кафедри СГП

Красноармійськ – 2009

Список літератури повинен включати не менше 5 джерел, він складається за алфавітом в такому порядку: прізвище, ініціали автора, назва твору, місце, видавництво і рік видання, кількість сторінок. Наприклад:

Губарєв В.К. Історія України: Конспект лекцій для студентів і викладачів. – Донецьк: ТОВ. ВКФ «БАО», 2004. – 352 с.

Якщо серед використаних джерел наявні такі, що підготовані декількома авторами, в списку літератури вони повинні бути оформлені так:

Історія України: Посібник (за ред. Г.Д.Темка, Л.С.Тупчієнка). – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 480 с.

Під час роботи над індивідуальним завданням з історії України доцільно звертатись до періодичних видань (журнали «Український історичний журнал», «Віче», «Історія України», газети «Дзеркало тижня» тощо), оскільки в них публікуються статті, що відображають сучасні погляди на історію. Посилання на них оформляються відповідним чином мовою їх видання, наприклад:

Пыриг Руслан. Какое государство строил Павел Скоропадский? // Зеркало недели, № 16-17 (695-696), 26 апреля 2008 г.

Для підготовки індивідуального завдання можуть залучатися Інтернет ресурси, але як допоміжне, а не єдино можливе джерело, вказувати адресу використаних сайтів обов'язково.

Робота надається на перевірку викладачеві у скріпленому вигляді. Об'єм роботи – 12-15 сторінок.

Студент, який не виконав 2 індивідуальних завдання з історії України, до МК 2 з історії України не допускається.

7.2. Вимоги до змісту

План роботи, записаний у змісті, повинен відслідковуватися в тексті роботи відповідними заголовками.

Вступ і висновки в роботі повинні бути написані самостійно і логічно. У вступі (0,5 стор.) визначається актуальність теми, мета (1) і завдання роботи (декілька), які ставить перед собою автор.

В основній частині розкриваються сутність, причини, наслідки історичних подій і явищ. Бажано давати стислу характеристику діяльності причетних до них історичних осіб. Необхідно приділяти увагу аналізу різних точок зору

щодо резонансних подій і явищ в історії України. Для роботи над основною частиною завдання студенту доцільно залучати матеріал підручників, монографічних та періодичних видань.

Висновки (0,5 стор.) – коротке резюме, результат виконання поставлених у вступі завдань. У висновках автор може скористатися правом висловити власну думку з тематики роботи.

Самостійність виконання роботи заохочується.

8.Завдання для вивчення персоналій з історії України

8.1. Про кого говорили ?

1. «Тесть Європи»
2. Історик М.Грушевський про нього: «Смілій і чесний лицар-войовник, що у всім поступає одкрито і сміло, не шукає здобичі, ні багатства, цінить тільки славу воєнну і для неї одної живе. Се герой княжої дружини, її найвищий ідеал».
3. „Сонце руїни”
4. «У Богдана Хмельницького ... пройшов усі шаблі служби...»
5. Д.Дорошенко: «В особі...православна церква знайшла собі видатного провідника, який сполучав щасливо в своїй особі всі дані, потрібні в тодішніх обставинах...».
6. «...ставив справу української церкви настільки широко, що не відкидав навіть ідеї порозуміння з Римом»
7. Людина «з подвійним дном» і «з тисячею лиць»
8. Г. Хоткевич: «Вище й вище ставитиметься пам'ятник народний в душах народу тому, хто так давно, в темні часи середньовіччя, під серцем виносив ту ідею, яка тепер стрясає передовими сучасних синів України».

9. Польський король Ян III Собеський: «... - воїн славний і в ратній справі великий промисловець».
10. Історик Д.Яворницький: «Ім'я його як ватажка оточене було ореолом нездоланного, і тому вороги боялися його більше вогню, більше бурі, більше пошесті світової».
11. Французький дипломат, що відвідав його у 1704 році в Батурині відзначав, що він досконало володіє мистецтвом «говорити і не сказати».
12. П. Орлик: «Він знехтував усім, що було йому найдорожчого у світі, знехтував і самим життям, аби піднести свою Вітчизну і визволити її з-під московського ярма».
13. Історик М.Грушевський: «...гетьманство ... - це останній відблиск української державності...перед остаточним знищенням української автономії».
14. «Апостол правди і науки».
15. «Український Кремуцій Корд».
16. На думку російського письменника М.Чернишевського, він «...був людиною такої широкої вченості, такого розуму і так любив істину, що праці його мають дуже високу наукову цінність. Його розуміння діячів та подій російської історії майже завжди або збігаються з істиною, або близькі до неї».
17. „Він ... гріє всю Україну, а світить далеко, ще далі ”
18. М. Грушевський: „... це останній відблиск української державності ... перед остаточним знищенням української автономії ”
19. Він «...є переконливим прикладом еволюції соціал-демократичного діяча революційного плану в діяча національно-державного»
20. Л. Винар: «Діяльність і творчість... творять цілу епоху в інтелектуальному, науковому, національно-культурному і державному розвитку нової України. Він побіг Траса Шевченка й Івана Франка – «цієї

всеукраїнської трійці» культурного і національно-державного відродження української нації – належить до унікальних і найвидатніших постатей в історії України».

21. Іноземні журналісти називали його «український Гарібальді».
22. Історик В.Липинський: «Трьох синів рідних має сьогодні наша мати – спільна наша людська громада – Україна: хлібороба-гетьманця і неомонархіста, більш або менш соціалістичного інтелігента-демократа й республіканця, і пролетаря – большевика та інтернаціоналіста. Всі сини її поріжені, кволі, слабосилі й сильної, об'єднуючої їх всіх національної ідеї вони досі для громади своєї створити були не в силі»
23. На думку видатного вченого Йозефа Шумпетера, він «найкращий слов'янський економіст».

8.2. Кому належить вислів?

1. «Мертві сорому не мають», «Іду на ви»
2. «Що губимо руську землю, зводячи ворожнечу між собою?»
3. «Зліша від зла честь ханська»
4. «Мені моя сопілка і вівця дорожчі царського вінця»
5. «Поет – завжди учень»
6. «Щоб усі слов'яни стали добрими братами»
7. «Я став перевертнем...»
8. «Зерна всіх наук криються в душі людини»
9. «Не можу дозволити закривати ризами серце від світу»
10. «Всяк мусить пізнати свій народ, а в народі - себе»
11. «Я бачив, що українські партії мають силу революційну, деякі розкладову – а творчої організаційної не мають»

12. «Я беру на себе трудну річ дати повну правдиву картину боротьби українства за визволення своєї нації після Великої Російської Революції»

8.3. Проблемні завдання з історії України ХХ століття.

1. Використовуючи аналіз, порівняння та узагальнення, з'ясуйте, які зміни відбулися у суспільно-політичному житті українських земель у ході Першої світової війни. Яку оцінку можна дати цим змінам? Відповідь обґрунтуйте.

2. Доведіть або спростуйте тезу, що події 1917-1919 рр. в Україні є справжньою Українською революцією.

3. Яке з тверджень, на вашу думку, найбільше відповідає дійсності:

А) Українська національна революція початку ХХ століття зазнала поразки із-за внутрішніх чинників.

Б) Українська національна революція початку ХХ століття зазнала поразки із-за зовнішніх чинників.

4. Побудуйте альтернативні сценарії розгортання подій за часів Центральної Ради.

5. Яка оцінка Гетьманату П.Скоропадського, на вашу думку, найбільше відповідає дійсності:

А) «Гетьманат Скоропадського – це витвір найконструктивніших верств українського суспільства, справжнє творення української державності».

Б) «Гетьманат П. Скоропадського – переворот, здійснений німцями, «реставрована монархія», диктатура русофільського забарвлення».

6. Як ви вважаєте, чи правомірно вважати Директорію УНР спадкоємницею Центральної Ради? Відповідь обґрунтуйте.

7. Чи можна, на вашу думку, віднести махновщину до національного руху?

8. Порівняйте українських політиків В Винниченка і Петлюру. Що, на ваш погляд, їх об'єднувало (політичні погляди, ідеали, факти біографії чи інше)? Як ви вважаєте, які риси характеру і які вчинки Павла Скоропадського відповідали титулу «гетьман»?

9. Як ви вважаєте, ким був Нестор Махно: героєм чи людиною, що мала політичні амбіції і боролася за владу?

10. Одні історики вважають політику «воєнного комунізму» тимчасовою політикою більшовиків, викликаною виключно труднощами воєнного часу; інші – вбачають у ній насамперед форсовану реалізацію більшовицької тоталітарної моделі устрою суспільства. Яка оцінка, на вашу думку, найбільше відповідає дійсності? Відповідь обґрунтуйте.

11. Здійснивши аналіз перебігу історичних подій, з'ясуйте: згортання непу – це сталінська примха чи закономірне явище в умовах розбудови соціалізму? Відповідь обґрунтуйте.

12. Чим можна пояснити той факт, що під час світової економічної кризи в радянській Україні були наявні ознаки економічного зростання?

13. Яке з тверджень, на вашу думку, найбільше відповідає дійсності:

А) «Форсовану індустріалізацію можна було здійснити у рамках непу і без суцільної колективізації».

Б) «Форсовану індустріалізацію неможливо було здійснити у рамках непу, а лише шляхом проведення суцільної колективізації».

14. Поміркуйте, як розгорталися б події у світі, якби Гітлеру не вдалося підписати пакт Молотова-Ріббентропа? Як могла б скластися доля України?

15. Чи погоджуєтесь ви із твердженням, що трагедія українського народу у роки Другої світової війни полягала у поділі між двома ворогуючими арміями: Червоною армією та Українською повстанською армією? Чому це відбулося? Обґрунтуйте свою відповідь.

16. У чому полягають сильні та слабкі сторони політики післявоєнного відновлення України (1945-початок 1953 рр.). Чи можна було досягти кращих результатів? Як би тривав відновлювальний процес, якби Україна отримала допомогу за планом Маршала?

17. Яка теза, на вашу думку, найбільше відповідає дійсності:

А) «Хрущовська відлига» оптимізувала життя в Україні в усіх сферах».

Б) «Хрущовська відлига» внесла хаос, дезорганізацію та дестабілізацію в українське суспільство та негативно відбилася на економіці, політиці, соціальній сфері та культурі». Відповідь аргументуйте фактами.

18. Існують різні оцінки стану України в 60-80-х роках ХХ ст. Керівництво радянської України вважало, що досягнуто високого життєвого рівня життя населення. Сучасні українські історики вважають, що цей період можна назвати «системною кризою». Проаналізуйте стан українського суспільства (політика, економіка, соціальна сфера, культура) і дайте власну оцінку процесам того часу.

19. Чим можна пояснити той факт, що на референдумі 17 березня 1991 року 70,5% українців висловилися за збереження СРСР і збереження України в складі держави, а на референдумі 1 грудня 1991 року 90,32% українців висловилися за незалежність України? Відповідь обґрунтуйте.

20. Україна, Польща, Литва, Латвія, Естонія майже одночасно стали на шлях розбудови власної держави та реформування економічної системи. Проте сьогодні Україна значно відстає від цих країн за темпами економічного та соціального розвитку. В чому причини відставання України? Що необхідно зробити, на вашу думку, для прискорення розвитку України?

9. Література

1. Бойко О.Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 1999. – 568 с.
2. Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ століття: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
3. Гісем О.В., Мартинюк О.О., Трухан О.Ф. Історія України в таблицях. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2007. – 480 с.
4. Гончарук П.С. Історія України з найдавніших часів до початку ХХ століття. Курс лекцій. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 528 с.
5. Губарев В.К. Історія України: Конспект лекцій для студентів і викладачів. – Донецьк: ТОВ. ВКФ «БАО», 2004. – 352 с.
6. Гусєв В.І., Калінцев Ю.О. та ін. Історія України: Навч. посіб. (за ред. С.В. Кульчицького). – К.: Вища шк., 2003. – 431 с.
7. Історія державності України: Експериментальний підручник / За загальн. ред. Бандурки О.М., Ярмаши О.Н. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2004. – 608 с.
8. Історія України: Посібник (за ред. Г.Д.Темка, Л.С.Тупчієнка). – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 480 с.
9. Історія України (Керівник авт. кол. Ю.Зайцев). – Львів: Світ, 1996. – 488 с.
10. Кормич Л.І., Багацький В.В.. Історія України. Підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2006. – 412 с.
11. Кудряченко А.І. Політична історія України ХХ століття: Підр. для студ. вищ. навч. закл. (А.І.Кудряченко, Г.І.Калінічева, А.А.Костирич). – К.: МАУП, 2006. -696 с.
12. Лановик Б.Д., Матейко Р.М., Матисякевич З.М. Історія України: Навчальний посібник (за ред. Б.Д.

- Лановика). – 2-ге вид., перероб. – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 574 с.
13. Лях Р.Д. та ін. Історія України. Навчальний посібник для студентів неісторичних спеціальностей. – Донецьк: Центр підготовки абітурієнтів, 1998. – 396 с.
 14. Новітня історія України (1900 - 2000): Підручник /А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусєв, В.М.Литвин та ін. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Вища шк., 2002. – 719 с.
 15. Скрипник М.О., Домбровська Л.Ф., Красовський В.М. та ін. Історія України: Навчальний посібник. Під ред.. М.О.Скрипника. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 367 с.
 16. Субтельний О. Україна: історія. – К.: Либідь, 1994. – 736 с.
 17. Шокалюк О.І. Історія України. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 276 с.